

A korszerű harc jellege

Fordította: Sinkó István alezredes

A harc jellege utal a harctevékenységek megvívásának lényegére. A korszerű harc jellegére meghatározó hatást gyakorolnak: a harci eszközök, különösen az atom- és rakétafegyverek rohamos ütemű fejlődése, továbbá a csapatok nagy mennyiségű harckocsival, más páncélozott járművel, valamint légvédelmi és rádiótechnikai eszközökkel való felszereltsége. A harc jellege tehát törvényszerűen és döntő mértékben az anyagi alaptól, vagyis a fegyveres harc erőitől és eszközeitől (fegyverzet, haditechnika és ezeket alkalmazó emberektől) függ.

Az atomfegyverek megjelenése, továbbá a hagyományos fegyverek tűz- és csapáserejének növekedése, a csapatok nagy mozgékonyasága a harctevékenységek megvívásának módjaiban mélyreható változásokat eredményeztek. A korszerű harc új jellemző vonásokkal bővült, amelyek különböznek a Nagy Honvédó Háború harctevékenységeitől.

A korszerű harcot a nagyfokú határozottság, a helyzetek éles és gyors változásai, a manőverek széles körű alkalmazása, valamint a harc megvívásában alkalmazott különböző módszerek jellemzik. A harctevékenységek széles arcvonalon, nagy mélységben és gyors ütemben kerülnek végrehajtásra. Mindezek a korszerű harc általános jellemzői.

A harcfeleladatok megvívhatók atomeszközök felhasználásával, vagy anélkül, ezek azonban külön-külön, más és más specifikus sajátosságokkal rendelkeznek.

Az atomeszközökkel vívott harctevékenységek rendszerint irányokban kerülnek végrehajtásra. Jellemzői az arcvonalon és mélységben keletkezett egyenlőtlenségek, továbbá a személyi állomány fokozott erkölcsi-pszichológiai, fizikai megterhelése és nagy veszteségek, úgy a személyi állomány, mint a harci technikában. Ilyen körülmények között gyakran előfordulhat, hogy a harcfeleladatokat korlátozott létszámú és felszereltségű csapatokkal kell végrehajtani.

Az atomeszközök nélkül végrehajtott harctevékenységek a főirányokban nagymennyiségű hagyományos erők és eszközök összpontosítását és az ellenség fokozatos megsemmisítését követelik meg. Mindezek mellett az alegységeknek, egységeknek állandó készenlétben kell lenniük az atomeszközökkel végrehajtandó harctevékenység megszervezésére.

A továbbiakban a korszerű harc főbb jellemzőit részletezzük.

A *harctevékenységek határozottságát* két alapvető tényező váltotta ki: a háború politikai célja és a rendkívül nagy pusztító hatású eszközök alkalmazása. Amennyiben az imperialisták a háborút a szocialista országokra kényszerítik, a jövő háborújának politikai célját, annak kompromisszum-mentes kimenetele határozza meg; ami azt jelenti, hogy a harctevékenységeket az agresszor teljes megsemmisítéséig folytatni kell. Így tehát a harctevékenységeket a háború céljának határozottsága determinálja.

A fegyveres harc korszerű eszközei minden bizonnyal biztosítják a szükséges feltételeket az alegységek, egységek határozott harctevékenységehez.

A harctevékenységek határozottsága egyébként mindenekelőtt a harcászat egyik alapvető követelményéből, a harci aktivitásból következik.

Ennek lényege abban van, hogy harcban a győzelem rendszerint annak a félnek az oldalán van, amely azonos feltételek mellett aktívabban tevékenykedik, határozott kezdeményezést tanúsít, megelőzi az ellenfelet harci tevékenységeiben és a harcot az ellenség részére kedvezőtlen körülmények között kezdeményezi, mindezekkel rákényszeríti akarátát az ellenségre.

A harci aktivitás feltételezi a parancsnokok bátor, elhatározó képességét, a hozott elhatározás maradéktalan végrehajtását, a csapatok energikus, önfeláldozó, határozott tevékenységét, a legkisebb veszteség mellett, rövid idő alatt az ellenség feletti teljes győzelem kieroszakolását.

A harcban aktivitás megköveteli a különböző harcmódok rugalmas alkalmazását. A meghatározott célok elérésére leghatékonyabb harcmód, valamint a nagy ütemben és mélységben végrehajtott támadás biztosítja az ellenség teljes megsemmisítését.

Az összefegyvernemi alegységek utóbbi években történt teljes gépesítése és nagy tűzereje lehetővé teszi a nagyfokú harci manőverezéseket. Erre, a hagyományos eszközökkel vívott harcban csak korlátozottan és csak az ellenség védőövének áttörése után volt lehetőség. Az atomfegyverek alkalmazása viszont az atomcsapás eredményeként keletkezett résen keresztül már a támadás kezdetétől megteremtik a kedvező feltételeket a manőverek végrehajtásához.

A harci manőverek sikeres végrehajtásához nyitott szárnyak, hézagok, az ellenséges harcrendi felépítésben keletkezett rések, tehát összefüggő arcvonalak hiánya szükséges.

A jól átgondolt és sikeresen végrehajtott manőverezési készség, képesség a parancsnokok felkészültségének fontos mutatója. A vontatott harc már visszatéríthetetlenül a múlté, melynek helyében a nagy mozgékonyaságú harctevékenységek léptek.

Ezzel összefüggésben napjainkban olyan problémák kerültek előtérbe, mint harc az időnyerésért, a kezdeményezés megragadásáért és megtartásáért, az ellenség megelőzése a csapásmérésben, a felvonulásban, a szétbontakozásban, a kedvező terepszakaszok és objektumok elfoglalásában.

A helyzetek éles és gyors változásait korszerű harcban előidézi az alegységek, egységek jelentős mértékben megnőtt tűzereje, ami rövid idő alatt az ellenségnek nagy veszteségeket okoz; ugyanakkor az atom- és tűzcsapások kihasználása nagymértékben növeli a csapatok mozgékonyágát.

Korszerű harcban a helyzetek gyorsan és igen élesen nem óránként, hanem percenként, sőt másodpercenként is megváltozhatnak.

Ez a parancsnokokat olyan követelmények elé állítja, hogy mindenkor legyenek készek váratlan feladatok végrehajtására, ugyanakkor ne érje őket semmiféle meglepetés. A helyzetek éles és gyors változásaiból adódik a korszerű harc dinamikus és gyors lefolyásának jellege. Ez a tény a csapatokat igen magas harckészültségi követelmények elé állítja. Elsősorban a harckészültség színvonalától függ a csapatok harcbalépésének gyorsasága és a harc feladatok sikeres végrehajtása.

A parancsnokok és törzsek munkájában különösen nagy jelentősége van az operativitásnak. Ugyanis megnőtt az időtényező jelentősége.

Nemrégén két harckocsizászlóalj a találkozó harcot gyakorolta. A harckocsizászlóaljak menetbiztosító járőrei harcba léptek olyan terepszakaszon, amelyen mindkét zászlóalj főerőinek szétbontakozására igen kedvező feltételek voltak. Mindkét zászlóalj a kedvező terepszakaszhoz azonos távolságra volt. Az „Északi”-ak zászlóaljparancsnoka mindjárt megértette, hogy a siker csak a kedvező terepszakasz gyors elfoglalásával biztosítható.

Igen kezdeményezően a harcalakzatot a zászlóalj oszlopból vette fel, elhagyva azt a klasszikus megoldást, hogy előbb század, majd szakasz oszlopokra bontakozzon. A zászlóalj a kedvező terepszakaszt előbb foglalta el, mint az „ellenség”. Az „ellenség”-et akkor rohamozta meg, amikor az harcrendbe szétbontakozott. Ilyen módon az „Északi” fél zászlóalj-ideőt nyert és a győzelemhez vezetett.

Természetesen a szétbontakozásnak ilyen módja nem mindenkor lehetséges és az ilyen eljárásnak van néhány hátránya is. A kialakult, adott akkori gyakorló-helyzetben és terepviszonyok között azonban az ilyen szétbontakozás helyes eljárásnak bizonyult.

Ezzel összefüggésben meg kell jegyezni, hogy néhány parancsnok az elhatározás meghozatalánál a sok időt igénylő sémákhoz, sablonokhoz ragaszkodik. Ezáltal a harc megszervezésére jelentősen kevesebb ideje marad. Következésképpen kutatni kell az elhatározás és a harc megszervezésének azokat a módszereit, amelyek kevesebb időráfordítást igényelnek. Ezért kell javítani az elhatározás kimunkálásának és az alárendeltekhez történő eljuttatásának módszereit, széles körben alkalmazva a vezetés új eszközeit, csökkentve és egyszerűsítve a dokumentációk tartalmát. A harc megszervezése során az egységeknél és alegységeknél az egyidejű, párhuzamos törzsmunka alkalmazása időmegtakarítást eredményezhet.

Ez a módszer a vezetési szinteken a törzsfőnökök, parancsnok-helyettesek és más vezetők részére mindenekelőtt együttműködést, nagyfokú önállóságot is eredményez a harctevékenységek és azok minden oldalú biztosításával kapcsolatos kérdések kidolgozásában.

Féldául a gyakorlatok egész során meggyőződünk arról, hogy a párhuzamos parancsnoki munkamódszerek alkalmazása mellett a zászlóaljparancsnokok a harcfeladatot kétszeresen gyorsabban kapják meg, mint a lépcsőzetes munkamódszerek alkalmazása esetén. Egyértelmű, hogy párhuzamos munkamódszer alkalmazása mellett az alárendeltek részére több idő jut a harc megszervezésére.

A *harcmegvívás módjainak különbözősége* a csapatok által megoldandó feladatok különböző tartalmú meghatározásának, továbbá az egységek részére a harc megvívásához szükséges különböző eszközök biztosításának, az ellenséges tevékenység jellegének és a terepviszonyoknak függvénye.

A harctevékenység megvívásának módja alatt lényegében a harc feladat megoldása során alkalmazott eljárásokat értjük. Szűkebb értelemben a csapatok harctevékenységének egyik, vagy másik rendje az adott konkrét helyzetben.

Az alegységek atomeszközök nélkül végrehajtott támadása során engedhetetlen az ellenség teljes lefogása, ugyanakkor erő-, eszközfölény csak az arcvonal egyes szakaszain érhető el. Ezért, ilyen körülmények között az ellenség szétverésének fő módja, védelmének áttörése a megjelölt terepszakaszon, és a különböző tűzeszközök tömeges felhasználásával a támadás kifejlesztése a mélységben.

A támadás során (úgy atomeszközök alkalmazásával, mint anélkül) az ellenség szétverésének módjai lehetnek: az ellenség bekerítése, a visszavonulási útvonalaktól való elvágása és megsemmisítése, az ellenség hátába való kijutás és csoportosításainak hátból történő megtámadása stb.

Találkozó harcban az ellenség megsemmisítésének alapvető módja főerőinek oldalból és hátból tűzzel és csapással való megsemmisítése (ezzel egy időben az erők egy részével arcból főerőt le kell kötni).

Találkozó harcban, olyan esetekben, amikor az ellenség megbízhatóan lefogható, vagy az alegységek manővere oldalból, vagy hátból nem biztosítható, illetve sok időt igényel, a csapás frontálisan is végrehajtható.

A védelmi harc megvívásának módjai is különböznek.

Ismert, hogy a harctevékenységek széles arcvonalon légideszantok alkalmazásával kerülnek végrehajtásra. A korszerű harcnak ez a jellemző vonása a csapatok megnövekedett harci lehetőségeiből, mozgékonyaságából, továbbá légi úton történő szállíthatóságából és a helikopterek széles körű alkalmazásából adódik.

Például az elmúlt háborúban a zászlóalj 0,5 km; napjainkban 2 km szélességű támadási sávot kap. A támadási ütem gyorsulásával megnövekedett a manőverezés lehetősége.

Atomeszközök alkalmazása esetén a korszerű harc jellemző vonása a harctevékenység irányokba történő kibontakoztatása, ami a korszerű fegyverek nagymérvű megsemmisítő hatásából, a személyi állomány és harci technika védelmének követelményeiből, a csapatok nagyfokú mozgékonyaságából és az ellenséges védelem jellegéből adódik.

Az irányokba végrehajtott támadás lényege abban van, hogy az al-

egységek gyorsan, meglepetésszerűen hatolnak be az ellenség mélységébe és ott a harcrendben keletkezett réseken, illetve a gyengén védett csatlakozásokon keresztül oldalból, illetve hátból rohamozzák meg az ellenséget.

Az irányokba történő támadás azonos, sőt kisebb erő esetén is kedvező feltételeket teremt, a művészi manőverek végrehajtásához, az ellenség szétveréséhez, a harci erőfeszítések mélységbe történő kibontakoztatásához. Az irányokba való támadás megfosztja az ellenséget a keletkezett rések idejében történő lezárásának lehetőségétől, megnehezíti az atomfegyverek alkalmazását, bonyolult és sugárzennyezett viszonyok között is a legjobban biztosítja a csapatok sikeres ténykedését.

Vannak azonban ennek is megfelelő hátrányai, melyek a nyitott szárnyak biztosításának szükségességével, a folyamatos összeköttetés és együttműködés fenntartásával kapcsolatosak. Az ilyen helyzetben a vezetés is bonyolulttá válik.

A harci tevékenységeket az *egyenetlen szélességi és mélységi kibontakozás is jellemzi.*

A korszerű eszközök alkalmazása, a támadás irányokba történő végrehajtása, az összefüggő arcvonal és a szomszédokkal való szoros összeköttetés hiánya napjainkban lehetetlenné teszi, hogy az alegységek egy időben érkezzenek az egyik terepszakasgról a másikra.

Amint már megjegyeztük, a korszerű harcban az alegységek — kihasználva az atomcsapás eredményeit — elsősorban réseken, hézagokon keresztül hatolnak be az ellenség harcrendi mélységébe.

Azokban az irányokban, amelyekben az ellenséget atomfegyverrel nem fogtuk le és szervezett ellenállást tanúsít, az előremozgás üteme kétségen kívül lassúbb lesz. Az ellenség mélységébe való beékelődéssel az ellenség élőereje és harci technikája nagymértékben megsemmisül, de a megmaradt cilienséges erők csapataink szárnyába és hátába is kerülhetnek. A harci tevékenységek ilyen módon gyakran gőcjellegűek lesznek és rendkívül egeynlőtlenül bontakoznak ki.

Mindezek bizonyítják és szükségessé teszik, hogy alegységeinket önálló, bátor és kezdeményező tevékenységre képezzük ki, minden szinten szüntelenül növeljük a parancsnok kezdeményező készségét a széles körű manőverek harcban alkalmazására. A személyi állományra háruló fokozott erkölcsi pszichikai és fizikai igénybevétel az eddigiéknél jobban növeli az ember szerepét a korszerű harcban.

Ismeretes, hogy bármilyen veszedelmes fegyver, ember nélkül holt eszköz. Ennek következményeként meghatározó jelentősége van a pártpolitikai munkának, a harci tulajdonságok fejlesztésének, mindenekelőtt a kommunista párt, a szocialista haza iránti áldozatkészség, a meghatározott feladatok végrehajtása iránti kötelességtudat, a fegyelmezetség, bátorság, határozottság és a kezdeményezés kialakításának.

A személyi állományban, technikában beállott bármilyen tömeges veszteség esetén is valamennyi tiszt, tiszthelyettes, tisztos és honvéd köteles mindent elkövetni, hogy a meghatározott feladatot minden körülmények között végrehajtsa.

Az alegységek korszerű harcának igen fontos követelménye atom-

fegyver alkalmazása nélkül vívott harcban is, az atomeszközök alkalmazására való állandó készenlét.

Ez minden alegység, egység parancsnokát kötelezi az ellenség tevékenységének és atomeszközeinek szüntelen felderítésére, a szükséges védelmi rendszabályok meghozatalára, teljesítésére, továbbá olyan harckészültségre, mely mindenkor alkalmas a saját atomcsapások eredményes kihasználására.

Ellenséges atomcsapás veszélyének jelére az alegységparancsnokok riasszák alárendeltjeiket, pontosítják a következő tevékenységgel kapcsolatos elhatározásukat, határozzák meg az atomcsapás utáni támadás kifejlesztésének feladatait, intézkedjenek az együttműködésre és a harc minden oldalú biztosítására, időben ellenőrizzék alegységeik atomvédelmi készenlétét.

Ahhoz, hogy csapataink részére biztosítsuk a kedvező feltételeket az atomcsapások eredményeinek kihasználására, valamint, hogy megakadályozzuk a nagy veszteségeket okozó ellenséges atomcsapásokat, a mozgásban levő alegységeket a terep védelmi lehetőségeit kihasználva bontakoztassuk szét és haladéktalanul fogatosítsuk az egyéb atomvédelmi rendszabályokat.

A korszerű harc jellemzőinek vizsgálatánál nem hagyható figyelmen kívül, hogy a tudomány és technika hatalmas ütemben fejlődik és minden hadseregben újabb és újabb típusú fegyverek kerülnek rendszeresítésre. Ezek következményeként változik a harc jellege is, mely megköveteli a korszerű harc elméletének szüntelen tanulmányozását és sikeres gyakorlati alkalmazását.

A Szovjetunió honvédelmi minisztere, Grecskó A. A. marsall kiemelte, hogy a harcászatban alkalmazni kell a különböző formákat és módokat. Minél szélesebb a harcászati formák és módok ismeretköre, annál nagyobb a siker valószínűsége. Ennek következményeként fontos feladat volt és továbbra is elsődleges fontosságú feladat marad a parancsnokok, törzsek harcászati ismeretének, valamint a vele kapcsolatos követelményeknek állandó tökéletesítése és növelése.